

Nationaal Coördinator Groningen
T.a.v.de heer H. Alders
Postbus 3006
9701 DA GRONINGEN

Delfzijl, 9 november 2015

Geachte heer Alders,

Op 4 november heeft u het concept Meerjarenprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2016-2020' (MJP) gepresenteerd. Allereerst willen wij u complimenteren met de totstandkoming van het plan, zeker gezien de korte tijd die u en uw team daarvoor hadden binnen dit complexe dossier. Wij zien een duidelijke stap in de goede richting, waarbij vooral de kern van uw boodschap – het aansluiten bij de wensen en zorgen van onze inwoners – voor ons het verschil maakt.

Toch blijft na het lezen van het MJP tegelijkertijd een gevoel van ongerustheid bestaan. Immers, ondanks een voortvarend schadeherstel- en versterkingsprogramma wordt de oorzaak van diezelfde schade niet aangepakt. 'Dweilen met de kraan open' is een geluid dat we veel gehoord hebben de afgelopen dagen, een zorg die we delen. Het kan niet zo zijn dat de provincie Groningen een ander veiligheidsniveau blijft houden dan de rest van Nederland. Wij vragen daarvoor in gezamenlijkheid met ons op te trekken en dit signaal af te blijven geven aan minister Kamp.

Tevens maken we ons zorgen over de realisatie van de uitvoering en met name over de snelheid en slagkracht daarvan. Veel onderdelen van uw programma moeten nog uitgewerkt worden. Bewoners worden, ook in de nieuwe aanpak, nog steeds geconfronteerd met veel verschillende partijen om uiteindelijk tot een oplossing te komen. Een planning van de totale aanpak ontbreekt. Uiteraard moet de bewoner centraal worden gesteld, maar dit mag niet ten koste gaan van de snelheid die gevraagd wordt door diezelfde bewoner. Wij blijven er daarom vanuit gaan dat de realisatie van de totale opgave wordt afgerond binnen tien jaar, en voor het kerngebied binnen vijf jaar.

Middels deze brief willen wij u onze eerste reactie geven op het MJP, waarbij we onderscheid maken in een aantal algemene constatering en voor de G11 gemeenten en tot slot specifiek aandacht vragen voor de situatie in de gemeente Delfzijl.

G11

Van binnen naar buiten

We hebben begrip voor de werkwijze van 'binnen naar buiten' in verband met nog bestaande onzekerheden binnen de duiding van het huidige onderzoeksmateriaal en de noodzaak tot aanvullend onderzoek. Recente bevindingen geven echter, in combinatie met besluiten over het 'verplaatsen' van de winning, de indruk dat de contouren zuidoostelijk verschuiven. Het is van belang dat zo snel mogelijk in 2016 duidelijkheid ontstaat over de normstellingen.

Het programma draait daarnaast niet enkel om herstel van veiligheid, maar ook om herstel van vertrouwen. En als de inzet van het programma niet aansluit bij de ervaringen uit het gebied, wordt aan dit laatste geen bijdrage geleverd, maar eerder afbreuk. De contouren van de KNMI kaart gelden weliswaar alleen voor de versterkingsopgave, maar schade vindt breder plaats. We realiseren ons dat schade en versterking twee verschillende zaken zijn, maar een veilige woning kan wel (veel) schade ondervinden. Dit beïnvloedt het gevoel van mensen en de last die het gebied hierdoor draagt.

Nu de versterkingsopgave vooral neerdaalt in het kerngebied, vragen wij daarom aan u om voor pilots te zorgen in de overige gebieden. Wij denken hierbij aan pilots rondom hoogbouw, heft in eigen hand, verduurzamen van de particuliere koopvoorraad en schades door bodemdaling. In het MJP worden

deze instrumenten gekoppeld aan de 0,2 contour of aan gebieden waar een substantiële versterkingsopgave plaatsvindt. Wij pleiten er voor om deze instrumenten ook gepast in te zetten buiten deze contouren in het kader van de krimp-sloop opgave.

Tot slot, op pagina 69 wordt aangegeven dat in overleg met de betrokken gemeenten / clusters van gemeenten gekozen is voor een aantal kernen waar gestart wordt met de gebiedsgerichte aanpak in 2016. Dit is pertinent onjuist. Wij hebben als gemeenten onze input gegeven via gebiedsbijdragen hoe de prioritering tot stand zou kunnen komen. De vervolgslog en daarmee keuze voor bepaalde kernen is binnen de NCG tot stand gekomen. Wij wensen inzicht in de gemaakte keuzes en de maatstaven op basis waarvan deze gekozen zijn.

Duidelijkheid normen, onderzoek en regelingen

In het verlengde van gewenste duidelijkheid over de PGA, is het van het grootste belang dat begin 2016 duidelijkheid ontstaat over de NPR en andere relevante normen. Zonder inzicht hierin kunnen geen structurele en duurzame plannen ontwikkeld worden. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- De veiligheid van gestapelde- en hoogbouw in Delfzijl, Hoogezand-Sappemeer en Groningen stad;
- De veiligheid van industrie (BRZO bedrijven), zowel van installaties maar ook de bijbehorende ondergrondse infrastructuur;
- Gebouwen waar veel mensen samenkomen (CC2 en CC3 gebouwen);
- De reden van de schade aan de randen van de G11. Wij vragen om nader onderzoek naar de samenloop van schades door bodemdaling, ook buiten de prioritaire gebieden;
- De nieuwe omgevingswet, waarbij gevraagd wordt om experimenten. Wij adviseren om sterker gebruik te maken van deze vraag en hierdoor versnelling aan te brengen;
- Normen voor de versterking en de voorgestelde catalogusaanpak. De uitspraken van de commissie Meijdam zijn voor ons hierin leidend. Tevens hebben wij zorg over het tempo van de uitrol van deze catalogusaanpak. Wij vrezen dat deze aanpak vertragend werkt.

Zonder vastgestelde normen kan ons inziens geen onderbouwd programma worden ontwikkeld, ook niet binnen de 0,2 contour. Wij vragen met spoed om het vaststellen van definitieve normen of om voor bepaalde gebieden of sectorale sporen de huidige normen te bevroren en dit voor langere tijd. Uit het oogpunt van continuïteit en effectiviteit is het nodig dat zodra een gebiedsplan gestart wordt, de normen hiervoor niet meer aangepast worden gedurende de looptijd. Indien de periodieke bijstelling (ieder half jaar zoals in het MJP te lezen valt) alleen geldt voor nieuwe, nog te starten projecten kunnen we ons hier in vinden.

Ook de diverse regelingen in uw programma zijn wat ons betreft fundamenteel en de invoering hiervan zijn voorwaarde voor oplossingen en herstel van vertrouwen. Wij stellen daarom dat invoering van de regelingen niet langer kan wachten dan tot de start van de gebiedsgerichte aanpak (januari 2016). Wij missen overigens nog een voor ons belangrijke regeling, namelijk de aanpak rondom het levensloopbestendig maken van woning, parallel aan de versterkingsopgave. Dit overeenkomstig met de aanpak van Nul op de Meter.

De bewoner centraal

Bovenaan staat het belang van een veilige woning. Inwoners moeten veilig in ons gebied kunnen verblijven, werken en wonen. Een succesvol programma dat recht doet aan de wens van de betrokkenen, zet volop in op de samenwerking met de inwoners van het gebied. Zonder samenspraak en een volledige informatievoorziening lukt herstel van vertrouwen niet. De NCG onderkent dit en wil werken aan de hand van een gebiedsgerichte aanpak, waarbij de bewoner centraal staat. De opstelling van de NCG hierin is passend bij de wens van de regio. Wel maken we ons nog zorgen over de uitvoering van het MJP op dit gebied:

- Als we bewoners goed willen begeleiden en ontzorgen, vraagt dit intensieve bewonersbegeleiding. Zowel individueel daar waar het gaat over eigen huis en haard, als collectief als we spreken over 'het DNA' van een dorp of een wijk. Deze begeleiding vraagt kwaliteit, duidelijkheid en mandaat. Voor ons is de versterkingsopgave net zo goed een sociale opgave als een technische opgave. Temeer omdat de ervaring tot nog toe laat zien dat de gaswinningsproblematiek een katalysator vormt van (bestaande) sociale problematiek. Problemen worden opeens zichtbaar of verergeren.
- Een nieuw of versterkt huis is het eindresultaat, maar op de weg daar naar toe moet nagedacht zijn over de noodzakelijke randvoorwaarden. Denk hierbij aan vervoer naar school

voor leerlingen waarvan de onderwijsvoorziening tijdelijk verder weg komt te liggen of aan een verhuisvergoeding of tuininrichting na versterkingswerkzaamheden. Wij zien deze flankerende maatregelen nog onvoldoende terug in het MJP.

- We verwachten van de NCG coördinatie op de communicatie en het ontsluiten van de onderzoeksresultaten naar de bewoners. Ook vragen we oog voor de communicatie rondom de pilot van de woningcorporaties (1650 woningen) richting huurders. Het MJP geeft inhoudelijk geen koers aan de communicatie. Buiten een korte paragraaf op pagina 49 ontbreekt verder elke uitwerking.

Gebiedsgerichte aanpak

Binnen de gebiedsgerichte aanpak hebben we het niet alleen over individuele objecten die versterkt moeten worden, maar ook over de context waarbinnen deze woningen staan. Leefbaarheid, sociale cohesie, werkgelegenheid en voorzieningen krijgen hier hun plaats. Naast een duidelijk plan voor het individu waar de technische versterking gecombineerd wordt met sociale maatregelen, vraagt de versterkingsopgave ook op gebiedsniveau een koppeling met veiligheid en leefbaarheid.

De inwoners van het gebied vragen om een voortvarende aanpak. Niet langer praten, maar doen. Naast duidelijkheid over normen en risico's is daarvoor nodig dat de NCG aansluit bij de aanpak van het gebied. Zowel binnen de krimpaanpak als rondom de bevestigingsproblematiek lopen al diverse zaken. Door hierbij aan te sluiten kan er versneld worden en wordt een gebiedsgerichte inzet gepleegd. De stakeholders van het gebied herkennen deze plannen en hebben hier vaak hun commitment al aan gegeven. In plaats van een top-down programma kan dan gewerkt worden aan een programma dat gedragen wordt door het gebied.

Wij verwachten dat de NCG aansluiting zoekt bij de volgende lopende zaken en aanpak:

- Scholentransitie: de verbinding tussen de bestaande krimpaanpak voor scholen in het gebied en het versterken van scholen moet het uitgangspunt zijn. Er wordt van de NCG verwacht dat meegewerkt wordt aan het oplossen van de financiële tekorten die ontstaan door de versterkingsopgave. Hierbij vragen we specifieke aandacht voor het verduurzamen, afboeken, slopen en herinrichten. Tevens verwachten we dat de samenwerkingspartners voor het realiseren van brede kindvoorzieningen actief meegenomen worden in de planvorming.
- Krimpaanpak corporatie en particuliere woningen: in een groot aantal gemeentes is een aanpak voor de krimp ontwikkeld. Het versterkingsprogramma van de NCG moet hierop aansluiten en deze, waar er koppelkansen liggen, versnellen. Hoe organiseren we dat? Extra aandacht vragen we voor het te ontwikkelen instrumentarium voor versterking van particuliere woningen. Hoe kunnen we particuliere eigenaren verleiden om hun eigen woning 'Nul op de Meter' en/of levensloopbestendig te maken? Bied hiervoor aantrekkelijke arrangementen.
- Zorgtransitie: er ligt al een belangrijke en ingewikkelde opgave voor het zorgvastgoed in ons gebied door de vergrijzing, krimp en gewijzigde wetgeving. Deze problematiek moet samengebracht worden met de bevestigingsproblematiek en bij de aanpak van de zorgvoorzieningen moeten gemeenten vanaf het begin worden betrokken.
- Arbeidsmarkt: er zal een stuurgroep regionale economie worden ingesteld o.l.v. de provinciaal gedeputeerde de heer Brouns. In de arbeidsmarktregio Groningen is het Werkbedrijf Werk in Zicht actief. Daarin werken VNO NCW, MKB Noord, FNV, CNV, AWWN, het UWV en gemeenten samen om banen te realiseren voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Wij willen dat er een logische aansluiting gemaakt wordt tussen de nieuwe stuurgroep en het Werkbedrijf Werk in Zicht. Verder hebben wij kennis genomen van uw wens tot een apart programma inclusief wettelijke experimenteerruimte voor het thema 'sociale inclusie', gericht op het activeren van de groep inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt. Wij willen graag met u in gesprek hoe wij begin 2016 met elkaar vorm kunnen gaan geven aan dit programma.

Rolverdeling

Op deze gebiedsgerichte aanpak wil de gemeente regie voeren. Volgens ons zou de NCG hierin moeten faciliteren en het CVW uitvoeren. De coördinatie ligt wat ons betreft echter bij de gemeenten, zodat zij ook kunnen ingrijpen op het moment dat dit nodig is. Dit is door de afzonderlijke gemeenten benadrukt in de gebiedsbijdragen die in de bijlagen zijn opgenomen van het MJP, zie:

- Cluster MEDAL: *'De gemeenten in het cluster MEDAL willen het gezicht van de versterkingsopgave zijn. Zij staan voorop bij het voeren van gesprekken met inwoners over het versterken in hun leefomgeving en hebben oog en aandacht voor de behoeften, belangen*

en beweegredenen van hun inwoners. Ze staan voor het waarborgen van veiligheid gekoppeld aan investeren in leefbaarheid en ze willen invloed op de keuzes en prioritering die daarmee samenhangen' (pagina 181).

- *Cluster BTW: 'Het cluster BTW meent dat er een heldere rol en taakverdeling moet worden gemaakt tussen de verschillende betrokken instanties en specifiek die tussen de gemeente en het NCG. Hierbij willen de gemeentes in samenspraak met NCG en sectorale organisaties nader verkennen op welke wijze de regie op de uitvoering binnen haar gemeentegrenzen gecoördineerd kan worden vanuit de gemeente, gefaciliteerd door menskracht en middelen vanuit de NCG' (pagina 206).*
- *Cluster HSSM: 'De opgave vraagt om publieke regie. Wij vinden het van belang dat er een publiek afwegingskader komt voor het totale scala aan strategische, tactische en operationele afwegingen, die uiteindelijk moeten leiden tot een veilig en duurzaam perspectief voor onze regio. Daarbij dient nadere afstemming plaats te vinden ten aanzien van de verantwoordelijkheids- en taakverdeling tussen de verschillende overheden en de NCG. De bestaande verantwoordelijkheid en positie van de gemeente richting haar inwoners en ondernemers staat daarbij niet ter discussie' (pagina 209).*

Gemist in het programma wordt duidelijkheid over deze 'knip' tussen de NCG en de gemeenten: wie doet wat? De indruk wordt gewekt op pagina 69 dat de gemeenten in de gebiedsgerichte versterking alleen een adviserende rol hebben. Een uitspraak hierover is nodig voor de begroting en bemensing van onze organisaties, waarbij de lijn van de gemeenten helder is: de regie ligt bij ons.

Daarbij is de afstemming tussen gesprekken met bewoners en daadwerkelijke uitvoering van belang. Het herstellen van vertrouwen betekent dat afspraken moeten worden nagekomen. Waar we bang voor zijn is dat we in gesprek gaan en niet kunnen leveren. Daarvoor is onderlinge afstemming met de uitvoeringsorganisaties cruciaal. Tot slot, waarborg dat elke gemeente ook in kán zetten op een dialoog met haar inwoners. Dit vraagt tijd en geld, faciliteer de gemeentes hierin.

Kosten MJP

In het MJP staat dat in de komende maand een begrotingshoofdstuk wordt toegevoegd. Wij vinden dat dit in nauwe afstemming met de regionale overheden plaats moet vinden. Zodra de financiële implicaties helder worden, vrezen wij dat we geconfronteerd worden met een ambitie die meermalen groter is dan de beschikbare middelen. Hoe gaat u prioriteren indien u niet de benodigde middelen ter beschikking krijgt? En hoe kunnen wij zorgen voor afstemming tussen uw begroting en de gemeentelijke begrotingen die de komende weken voor 2016 worden c.q. zijn vastgesteld? Dit is een voorwaarde om te kunnen starten met de uitvoering.

De gemeenten hebben zich maximaal ingezet om de lopende woon- en leefbaarheidsplannen tot uitvoering te brengen. Daarmee is er volstrekt geen ruimte meer binnen de gemeenten om extra middelen beschikbaar te stellen voor deze aanvullende opgave. Gemeenten zullen dus in staat gesteld moeten worden om bij te dragen door een extra financiële impuls van het Rijk. En voor de lopende plannen zijn middelen beschikbaar, maar als die eerder moeten worden benut, treedt hier een financieringsprobleem op. Wij verwachten hier inzet van de NCG om dit knelpunt gezamenlijk met ons op te lossen in gesprek met het ministerie.

Om de benodigde daadkracht en snelheid in de uitvoering te organiseren, lijken afspraken op programmaniveau met de NAM onontbeerlijk. Wij begrijpen dat de NAM hierin een eigen aansprakelijkheid- en verantwoordelijkheidsvraagstuk heeft, maar voor de slagkracht in de uitvoering is het volgens ons noodzakelijk om op abstracter niveau afspraken te maken en de benodigde middelen te organiseren. Zoals het MJP nu gepresenteerd wordt, lijkt de NAM op elk los gebiedsplan zijn fiat te moeten geven. Dit is niet werkbaar en gaat voor vertraging zorgen. Daarnaast wordt voorgesteld om achteraf, na inhoudelijke vaststelling van een gebiedsplan, de benodigde middelen te organiseren. Dit is een te groot risico en schept verwachtingen die wij, als gebied, vervolgens mogelijk niet waar kunnen maken. De benodigde dekking voor de projecten, maar het liefst voor het programma, moet vooraf beschikbaar gesteld worden, niet achteraf.

De gemeente Delfzijl heeft een specifieke positie binnen het gebiedsteam MEDAL. Alleen in de gemeente Delfzijl is sprake van (veel) hoogbouw en een specifiek probleem rond industrie (chemiepark). Daarnaast zijn we de sterkst krimpende gemeente in het gebied. Met deze achtergrond geven we de volgende, aanvullende reactie.

Zorgen

- Bij de huidige gehanteerde kaart van het KNMI liggen al delen van onze gemeente binnen de contour. Wij willen tenminste één van die dorpen, bijvoorbeeld Holwierde, in 2016 al een plaats geven in de aanpak van de NCG. Daarnaast willen wij, vooruitlopend op het programma in 2017, voorbereidingen treffen voor de andere dorpen en delen van de kern Delfzijl. Hoe anticipeert de NCG op die aanpak?
- Snel in 2016 wil de gemeente Delfzijl duidelijkheid krijgen over de veiligheid (harde normen) van de hoogbouw en gestapelde bouw. Hoogbouw, een bijzondere vorm van 'rijtjeswoningen', moet een plek krijgen in de prioritering bij de risicoafweging tussen de verschillende type woningen en er moet inzicht komen in de te treffen versterkingsmaatregelen. Om tot een gedegen inschatting van de risico's te komen is aanvullend onderzoek nodig en tevens willen wij inzetten op een pilot hoogbouw, mede in relatie tot de krimpogave, de visie op onze binnenstad en de visie op zorg in 2017.

Het aanbod van de gemeente Delfzijl

De gemeente Delfzijl wil van betekenis zijn in 2016 door een aantal pilots op te pakken. Doel is dat in deze pilots leiden tot uitvoering gereede plannen en dat de resultaten kunnen worden gedeeld met alle betrokken partijen. Uitgangspunt daarbij is de koppeling tussen leefbaarheid en veiligheid. We hebben daarbij gekeken naar de huidige aanpak vanuit de NCG en ingezoomd op no-regret maatregelen in de gemeente Delfzijl.

- Pilot aanpak hoogbouw
Op dit moment is al onmiskenbaar dat het risicoprofiel van hoogbouw bij aardbevingen hoog is. Op basis van voorlopige onderzoeksresultaten en verwachtingen achten wij het alleszins reëel dat een vervangende nieuwbouwoopgave een passend en concurrerend alternatief is voor de versterkingsopgave van de te saneren complexen. Daarnaast moet het mogelijk worden gemaakt om de middelen voor het aardbevingsbestendig maken in te zetten voor nieuwbouw. Wij willen de Vennenflat en Hoogwatum als pilot project aandragen voor het programma van 2016. Hiervoor hanteren wij de huidige NPR als uitgangspunt.
- Pilot aanpak dorpsvisies
De gemeente Delfzijl wil de bewoners in dorpen meenemen in het versterkingstraject en dit combineren met het verbeteren van leefbaarheid. Daarvoor wil zij twee pilots opzetten om dorpsvisies te gaan maken waarbij leefbaarheid en veiligheid belangrijke thema's zijn, vooruitlopend op het versterkingsprogramma na 2016. Het uitgangspunt is dat met deze plannen draagvlak voor versterking en leefbaarheid wordt gecreëerd. Hiervoor zullen de normen voor de (twee) pilot-dorpen moeten worden vastgesteld en verwachten wij van de NCG een bijdrage in de kosten.
- Pilot onderzoek kwaliteit woningen combineren met pilot corporaties
Op korte termijn zal de pilot van de corporaties met de uitvoering starten betreffende het versterken van 1650 (huur)woningen, onder andere in de gemeente Delfzijl. Gezien de omvang van de pilot in Delfzijl willen we dit combineren met onderzoek naar de kwaliteit van de woningen en de woonomgeving / leefbaarheid en schades door aardbevingen. Hierdoor kunnen we uitspraken doen over no-regret maatregelen en over extra inzet op het gebied van leefbaarheid. Aan de hand van de krimpogave maken we inzichtelijk welke woningen niet versterkt moeten worden. Dit in samenwerking met de corporaties in ons gebied.
- Pilot bodemdaling
In onder andere de kern Woldendorp is discussie over de toekenning van gaswinningschade. Door het CVW wordt erkend dat er schade is, maar deze wordt niet gerelateerd aan bevingen. Het vermoeden bestaat dat hier, evenals elders, sprake is van zettingsschade als gevolg van bodemdaling die ook samenhangt met de aardgaswinning. Wij vinden het van groot belang dat hier op korte termijn onderzoek naar wordt gedaan. Omdat de Technische Commissie Bodemdaling zich afzijdig houdt, vinden wij dat de NCG hier een coördinerende rol dient te

vervullen. Een projectvoorstel voor de aanpak hiervan is in november bij u ingediend, ondertekend door de bewoners van Waakzaam Woldendorp, de gemeente Delfzijl en het CVW.

- Regie op versterkingsmaatregelen

De gemeente Delfzijl wil het gezicht zijn van de versterkingsmaatregelen. De gemeente Delfzijl wil de processen rond pilot corporaties, versterken scholen, versterken zorggebouwen en andere sectorale aanpak vanuit de gemeente regisseren.

Graag gaan we op korte termijn met u gesprek om te onderzoeken hoe we in elkaars verlengde kunnen gaan werken. Ons uitgangspunt is een optimale inzet van de beschikbare middelen. Het belang van onze inwoners staat daarbij voorop. Het gaat om hun veiligheid en hun vertrouwen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders

Burgemeester dhr. Beukema

Gemeentesecretaris dhr. Leeuw